



**TURKISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1**  
**TURC B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1**  
**TURCO B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1**

Monday 16 May 2005 (morning)  
Lundi 16 mai 2005 (matin)  
Lunes 16 de mayo de 2005(mañana)

1 h 30 m

---

**TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES**

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1.
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

**LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS**

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

**CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS**

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la Prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

## OKUMA A

## SABAH OnLine

## 300 kelimeyle konuşuyoruz

Uzmanlar uyarıyor: Türkçe tehlike çanları çalıyor. Gençler kitap okumuyor, kelime dağarcıkları azaldı. Türkçe'deki 100 bin kelimedenden yalnızca 300-400'ünü kullanarak kendini ifade eden gençler nasıl bu hale geldi?


Üniversiteli gençler artık günlük yaşamda en fazla 300-400 kelime kullanarak konuşuyor. Uzmanlara göre bunun en önemli nedeni eğitim sistemi. Uzmanlara göre, test çözme üzerine kurulu bu sistemin 'kutucuk' işaretlemeye dayandığını ve tek amacının da 'üniversiteye giriş sınavını kazanmak' olduğunu söylüyor.

PERVİN KAPLAN

<p><b>Tasarruflu bir nesil (1)</b>  <b>Dr. Arus Yumul</b>          Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı: "Söylecekleri için cep telefonu ve mesajları kullandıkları için derdini en kısa kelimelerle anlatıyor. Çünkü önemli olan söylemek istediğini en hızlı ve kısa söylemek. Bu, gençlerin Mc Donald's'laşması. Amaç hızlı servis gibi söyleceklerini en hızlı ve kısa biçimde aktarmak." Eleştirel düşünceyi körleten eğitim sisteminin "amacı üniversite giriş sınavını kazanmak."</p>	
<p><b>İfade etmede zorlanıyorlar</b>  <b>Pınar Kür (Yazar):</b>          Gençlerin çoğunun kelime dağarcığı fakir. Derslerde yazarken ve konuşurken ifade etmekte zorlanıyorlar. İmla kurallarını bilmiyorlar. Sözlüğe de bakmıyorlar. Test çözdüren eğitim sistemi bunları öğretmiyor. Okumadıkları için de televizyonda duydukları kelimelerle kendilerini ifade ediyorlar.</p>	<p><b>200'den fazla değil</b>  <b>Sevgi Özel</b>          Türk Dil Derneği Başkanı: "Nedeni eğitimin test çözme üzerine kurulması. Bu sistem 'Çocuğum sen kendi cümleleri kurma, başkalarının kalıplarını öğren ve bunları yaşam boyu kullan' diyor. Okuma alışkanlığını kazandırmıyor. Küçük yaşta yabancı dilde eğitim de gençlerin kelime hazinesini azaltıyor. Çocuk Türkçeyi öğrenmeden yabancı dili öğrenince ortaya bu durum çıkıyor."</p>

<p><b>Eğitim sistemi</b>  <b>Dr. Erol Korođlu</b>          Sabancı Üniversitesi Diller Okulu          Türkçe Grubu Koordinatörü: "Ne verirsiniz, onu alırsınız. Sorun eğitim sistemi, ÖSS gibi sınavlardan kaynaklanıyor. Sistem düşünmeyi değil, verilen sınırlı sürede kutuları işaretlemeye sevk ediyor. Çocuklarda kitap okuma alışkanlığı gelişmiyor. Böyle olunca da kültüre, edebiyata inanılmıyor."</p>	
---	--

	<p><b>Kültüre gerek yok</b>  <b>Ömer Farisoğulları</b>          Yıldız Teknik Üniversitesi          Mühendislik Fakültesi: "Eğitim sistemi okumaya teşvik etmiyor. Üniversiteye gelmek için kültüre gerek yok, test çözüp geliyoruz. Lisede yeni öğrendiğim kelimelerden oluşan defterim vardı. Her gün yeni bir kelime öğrenmeye çalışırdım. Ama ezbere dayanan bir sistemin okumaya, düşünmeye ihtiyacı yok."</p>
--	---

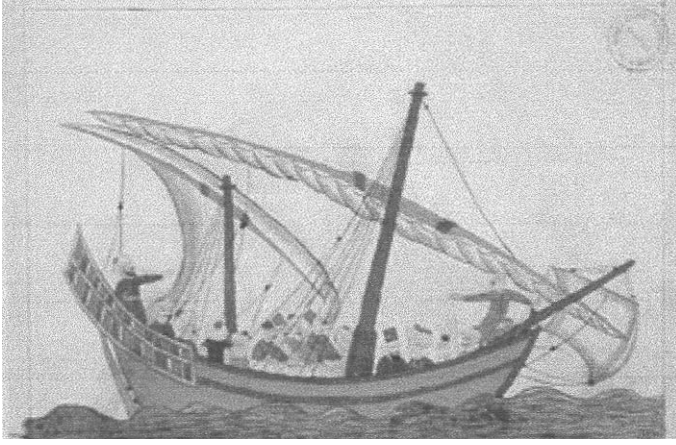
<p><b>Yetiştiriliş tarzı önemli</b>  <b>Prof. Dr. Ünsal Oskay:</b>          "Eğitimin aksaklığının yanında yetiştiriliş biçimi de etkili. Büyüklerimizden aldığımız terbiyeye göre, bir kalıp gibi çok az sayıda sözcüğü tekrarlıyoruz. Aptallığımızdan değil, eski, değişmeyen sosyal yapıdan kaynaklanıyor. Giderilmez hastalık, irksal zihinsel özürlülük değil."</p>	
--	---

	<p><b>Ölçü parlamento</b>  <b>Pelin Bilgin</b>          İstanbul Üniversitesi Kimya Mühendisliği:          Söyledikleri gibi 300 kelime ile değil daha fazla kelimeyle konuşuyoruz. Bence milletvekilleri kendi kullandıkları kelime sayılarını ölçü olarak alıp, bu sayıya ulaşmışlardır. Parlamentodakiler bizden daha az kelime kullanıyor. Ancak gerçek olan şu ki aldığımız eğitim bizleri okumaya teşvik etmiyor."</p>
---	--



## OKUMA B

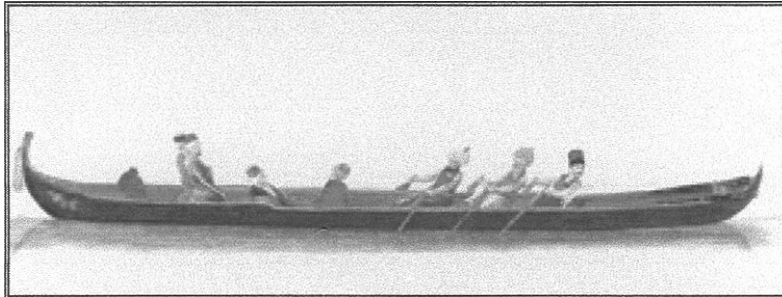
### Eski İstanbul'da kayık ve gemiler



15 doğal güzellikleri ve sağladıkları ticari konum ile İstanbul'u dünyanın sayılı kentlerinden biri yapıyordu.

Deniz ulaşımı o günlerde de İstanbul için çok önemliydi. 17. yüzyılda ticaret gemilerinin sayısı 2600'a ulaşmıştı. Sultan II. Mahmud devrinde (1828) ilk buharlı gemi gelene kadar deniz ulaşımı, kürekli ya da yelkenli gemilerle sağlanıyordu. Ayrıca, Osmanlı Donanması ve ticaret gemileri de İstanbul'da bulunuyordu. Bu bakımdan İstanbul sularında bir tekne kalabalığı vardı. Yabancı ressamın eserlerinde, eski İstanbul panoramalarında bu çok çarpıcıdır. Hele Melling'in (19. yüzyıl başı) resimlerindeki ince uzun, çok kürekli, zarif, saraylı ve varlıklı insanlara ait kayıkların Boğaziçi'ne şiirsel bir güzellik kattığı görülür.

25 İstanbul'un, Boğaziçi sahillerinin süsü, mücevherleri olan bu kayıkların birkaç türü vardı: Pereme, piyade, pazar kayığı ve saraya özgü olan saltanat kayıkları. Pereme kıyıdan kıyıya geçerken halkın en çok bindiği kayıklardı. Genellikle çift kürekli olan bu ağır kayıklar az kişi alırdı. Bunlar İstanbul'un uzak yerlerine, örneğin Adalar'a, Boğaziçi'nin Karadeniz'e yakın köyelerine pek gidemezdi. Çok daha uzak yerlere ise yelkenli mavnalarla gidilirdi. Hızla yol alan piyade denilen tür ise çok hafif ve ince uzundu. Varlıklı kimseler daha çok bunlara biner, bazen yabancı elçi ve saraylıların da piyadeleri tercih ettiği görülürdü.



35 Bir de pazar kayıkları vardı. Bunlar toplu taşıma kayıklarıydı. 13 metre uzunluğunda, 2,5 metre genişliğinde, dalgalara karşı önu ve arkası kalkık, ağır kayıklardı. Üç veya dört çift kürekli olan pazar kayıkları 50-60 yolcu alabilirdi. Esnafın sattığı mallar, çeşitli yükler de bunlarla taşınırdı. Kayığın baş tarafına erkek yolcular, arka tarafına da kadın yolcular otururdu. Kadınlar iskeleden kayığa binerken kayıkçılar yardım için ellerinden tutmaz, kadınlar kayıkçının omzuna hafifçe tutunarak bi-

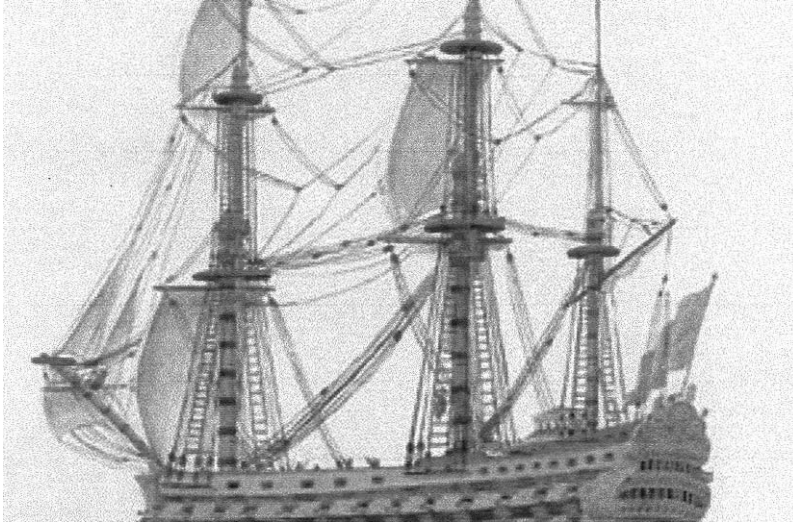


40 nerdi. Bazen saz takımı ve şarkıcılar bir pazar kayığı tutar, onlar çalarken, çevrelerini saran kayıklarda oturanlar da bu muhteşem konseri dinleme şansına sahip olurdu. Özellikle mehtaplı gecelerde bu müzik dinletileri gecenin ileri saatlerine kadar sürerdi.

45 Saltanat kayıkları ise gerçek birer sanat eseri idi. Arkasında bir köşkü bulunan, 30-32 metrelik bu kayıkların bazılarının 16 çift küreği vardı. Kimi perdeli bu köşklerin içi sedef, kaplumbağa kabuğu, fildişi ile kaplı, turkuvaz taşlarıyla bezeliydi.

50 İstanbul'da kayıkçılık belirli kurallar çerçevesinde yürütülen bir meslekti. Özenle seçilen, kefil göstermeleri gereken kayıkçılar üzerinde sıkı bir denetim vardı. İstanbul'a gelen yabancılar, disiplinli, kibar tavırlı ve tertemiz giysili kayıkçıların seçkin kişiler olduğunu hemen fark ederdi. Her kayık bir iskeleye bağlıydı. Yolcu indirme-bindirme bu iskeleden yapılırdı. 16. yüzyılda İstanbul'da 21 iskele bulunuyordu. Yolcudan alınacak ücret, iki iskele arasındaki mesafe ve kayığın kürek sayısına göre saptanırdı. 17. yüzyılın en önemli tanığı Evliya Çelebi, İstanbul'da 8 bin kayıkçı ve 4614 kayığın bulunduğunu yazar.

**Prof Dr. Metin And, Türkiye Bilimler Akademisi Üyesi.**



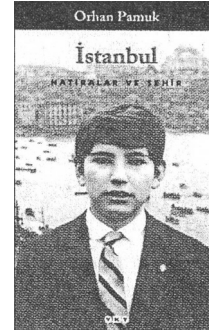
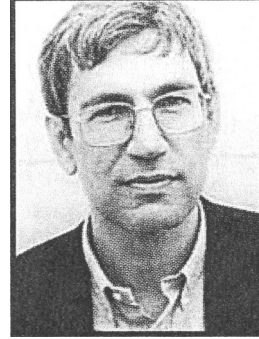
## OKUMA C

### İstanbul – HATIRALAR VE ŞEHİR

#### *Yıkılan Paşa Konaklarının Hüznü*

Pamuk Apartmanı, Nişantaşı'nda, bir zamanlar büyük bir paşa konağının bahçesi olan geniş arazinin kenarına inşa edilmişti. Nişantaşı semti adını, on sekizinci yüzyılın sonuyla on dokuzuncu yüzyılın başında reformcu ve Batılılaşmacı padişahların spor olsun, keyif olsun diye boş tepelere nişanladıkları okların düştüğü, bazan da tüfekte vurdukları boş testilerin kırıldığı yeri işaretlemek için dikilen taşlardan alıyordu. Osmanlı padişahları Batılı konfor, değişiklik fikri ve verem korkusuyla Topkapı Sarayı'nı terkedip Dolmabahçe ve Yıldız'a yaptırdıkları yeni saraylara yerleşince, buralara yakın olan Nişantaşı tepesine vezirler, başvezirler, şehzadeler büyük ahşap konaklar inşa ettirdiler. İlkokula Şehzade Yusuf İzzeddin Paşa Konağı'nda başlamış, Sadrazam Halil Rifat Paşa Konağı'nda devam etmişim. Bu iki konak da ben oralarda okurken, bahçede futbol oynarken yanıp yıkıldılar. Çevredeki sağlam tek eski konak, on dokuzuncu yüzyılın sonunda yapılan, bir zamanların başvezirlerinin oturduğu ve Osmanlı Devleti yıkılıp, başkent Ankara'ya taşınınca da valilere kısmet olan kâgir yapıydı.

Teşvikiye Caddesi üzerindeki bizim apartmanın arka pencerelerinin baktığı bahçedeki ağaçların arasında yıkıntıları duran konak 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında kısa bir süre başvezirlik yapan Tunuslu Hayrettin Paşa tarafından yaptırılmıştı. Kafkas doğumlu bir Çerkez olan paşa, 1830'larda çocukken bir köle olarak İstanbul'a, oradan da Tunus Valisi'ne satılmış, gençliğini Fransa'da geçirip Arap dili ve kültürüyle büyümüş, Tunus'ta orduya katılıp hızla yükselmiş, komutanlık, valilik, diplomatlık, mali uzmanlık gibi en üst düzey görevlerde bulunup hayatının sonunda Paris'e yerleşmişti. Paşayı, altmış yaşına doğru Abdülhamit İstanbul'a çağırılmış, kısa süre mali işlerin başında tuttuktan sonra başvezir yapmıştı. Borç içindeki ülkeyi kurtarsın diye artık bir parçası olduğu bir Batı ülkesinden reform hayalleriyle çağrılan kurtarıcı maliyeci-yöneticilerin Türkiye'deki (ve fakir ülkelerdeki) ilk büyük örneklerinden olan paşaya—tıpkı daha sonraki benzerleri gibi yeterince Osmanlı, yerli, Türk olmadığı, artık bir Batılı kafasına sahip olduğu için—büyük umutlar bağlandı ve aynı nedenlerle de—yani yeterince Türk ve yerli olmadığı için de—yerin dibine batırıldı. Muhafızların çıkardığı yeterince Türkçe bilmediği söylentileri ve gizli amacının bir Arap devleti kurmak olduğu yolundaki bir jurnal üzerine başvezirlikten uzaklaştırıldı. Gözden düşmüş bir Osmanlı sadrazamının çok sevdiği Fransa'ya dönmesi sakıncalı olduğundan, hayatının geri kalanında, kışın daha sonra bizim bahçesine bir apartman dikeceğimiz konakta, yazın Boğaz kıyısındaki yalısında hüznüyle yarı hapis hayatı geçirip, Abdülhamit'e raporlar yazıp Fransızca hatıralarını kaleme aldı.



Her biri deli bir şehzade, afyonkeş bir saraylı, tavan arasına kilitlenen bir evlat, ihanete uğramış bir padişah kızı, sürgüne yollanmış ya da vurulmuş bir paşanın hikâyesiyle ve Osmanlı Devleti'nin çürüyüp, dağılıp gitmesiyle aklımızda özdeşleşen bu yanık ve yıkık konaklar bizim apartmanda sessizlikle geçiştirilirdi. Bizler 50 Nişantaşı'na, 1930'larda, bütün bu Osmanlı paşaları, şehzadeleri, yüksek memurları Cumhuriyet'le birlikte tasfiye edildikten sonra ve saray yavrusu konaklar bakımsızlıktan boşalmaya, yanıp yıkılmaya başladığı zamanlarda gelmiştik.

Öte yandan bu ölen kültürün, batan imparatorluğun hüznü her yerdeydi. Batılama çabası, modernleşme isteğinden çok, yıkılan imparatorluktan kalan keder 55 verici, acıklı hatıralarla yüklü eşyalardan kurtulma telaşı gibi gelmiştir bana: tıpkı birden ölüveren güzel bir sevgilinin yıkıcı anısından kurtulmak için elbiselerinin, takılarının, eşya ve fotoğraflarının telaşla atılması gibi. Yerine güçlü, kuvvetli, yeni bir şey, Batılı ya da yerli, modern bir dünya kurulamadığı için bütün bu çaba daha çok geçmişini unutmaya yaradı.

60 Yıllar sonra ağır ağır benim içime işleyecek bütün bu tuhaflığı ve hüznü, çocukluğumda bir sıkıntı ve kasvet olarak yaşadım. Bu şehrin içine gömüldüğü ve bir türlü çıkamadığı hüznün duygusu, ölümcül bir sıkıntıya kapılmak istemiyorsam hayal kurmam gerektiğini hatırlatırdı bana.

Orhan Pamuk  
2004



## OKUMA D

# KAZANAMAMAK DÜNYANIN SONU DEĞİL

Sınavı bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak görün ve aldığınız sonuçları o zamana kadarki birikimleriniz olarak değerlendirin. İyi bir üniversite okumak mutlaka size bir şeyler katacaktır, ama bunun aksi her şeyi kaybetmek, başarısız olmak demek değildir

■ **Başka alternatifler olduğunu unutmayın:** Hayatı kazanmanın tek yolu, hedeflenen okulu bitirmek değildir. Her öğrencinin okumayı çok istediği belirli bir okul vardır. Fakat, hiçbir okul ne meslek, ne iş, ne de hayata dair başarı garantisi verebilir. Hayatta başarı, alınan eğitimi uygulayacak kişinin ilgi ve yeteneğiyle ilgilidir. Bir okulu bitirmenin her şeyi bitirdiğini veya kaybetmenin her şeyi bitirdiğini düşünmek büyük bir hatadır. İyi bir okul veya üniversite okumak mutlaka size bir şeyler katacaktır, ama bunun aksi her şeyi kaybetmek, başarısız olmak demek değildir. Çevrenize dikkatli bir gözle bakarsanız sıradan kabul edilen okullardan mezun olmuş bir çok insanın çok başarılı işler yaptığını ve toplumda saygı gördüğüne şahit olursunuz. İleriki yaşantınızda size ait özelliklerin başarınızda daha önemli yer tutacağını fark edeceksiniz.

■ **Gerçekçi olun:** Eğer, çevremizdeki insanlar, olayı abarttığımızı ve yanlış değerlendirdiğimizi ifade ediyorlarsa, kendi değerlendirmelerimiz üzerinde tekrar düşünmemizde yarar vardır. Çevremizdeki insanların (özellikle eğitim alanı üzerine bilgi ve uzmanlık sağlamış olanlar) değerlendirmelerini dikkate almak ve profesyonel yardımdan kaçınmak gerekir.

■ **Çözüm üretin:** Değerlendirmeleriniz sadece tespit olmamalı, sorunu çözücü bir niyetlilik de taşınmalıdır. Yaklaşım tarzımız, sadece sorunu ortaya koyuyor ve hiçbir çözücü nitelik taşıyorsa, bu düşünce tarzının hiçbir yararı yoktur. Kaygıyı olumlu bir düzeye indirgemek için,

kurduğumuz cümlelerde şu anlatımlara yer vermeliyiz: “Bugünkü deneme sınavından istediğim sonucu alamadım, ancak ÖSS sırasında soruları daha dikkatli okursam istediğim sonucu alabilirim” Bu tarz cümleler sorunun çözülmesi adına olumlu adımlardır; kendini aşağılamamanın, üzüntü ve gözyaşı dökmenin değişime dair olumlu hiçbir etkisi yoktur.

■ **Olumsuz sonuçları genellemeyin:** Başarısız olunan bir gün, bir ders veya bir durum asla genelleştirilmemelidir. Bugünkü başarısızlığınız bugüne aittir. “Zaten ben hep böyleyim” gibi her şeyi bir anda tek bir kategoriye indirgeyen cümlelerden uzak durun.

■ **Kendinize güvenin:** Başarısızlıkları duygusal planda değil, mantık çerçevesinde değerlendirin. Deneme sınavında yüksek puan almak her şeyin bitmişliğini değil sadece o günkü performansınızı gösterir. Başarısız puan aldığımızda da ortada kaybedilmiş bir şey yoktur. Başarı ve başarısızlık kendi bütünlüğü içinde mantıklı değerlendirilmeli; bugünkü başarısızlıkların o zamana ait olduğu ve gerekli çabayla değiştirileceği gözden kaçırılmamalıdır.

■ **Sağlıklı beslenin ve spor yapın:** Sağlıklı beslenmenin ve spor aktivitelerine katılmanın kaygıyı azaltıcı etkisi vardır. Bu nedenle beslenmenize dikkat edin, her gün spor yapmaya az da olsa zaman ayırın. Özellikle sabahları kısa süreli yürüyüşler yaparak zihninizin rahatlamasını sağlayabilirsiniz. Ancak sakatlanma riski olan sporlardan özellikle sınav gününe kadar uzak durun.